

Vesthimmerlands Museumsforening

Årbogsudgivelse og fernisering på Thomas Wolsings udstilling "Fra kant til kant"

Nr. 1 2016

Indholdsfortegnelse

Leder	s. 3
Broders klumme	s. 4
Generalforsamling	s. 5
Kronhjort 2	s. 6-7
Nyt fra museumsundervisningen	s. 8-11
Frivillige til museumsundervisningen	s. 12
Lokalhistorisk Arkiv, Hornum	s. 13-14
Stenaldercenteret	s. 14-15
Slægtsforskere	s. 16-17
Udstillinger på Kunstmuseet	s. 18
Museets og Museumsforeningens forårsprogram	s. 19-22
Firmamedlemskaber	s. 23
Vesthimmerlands Museumsforening	s. 24

Vesthimmerlands Museum

Vesthimmerlands kulturarv - nu med App

App'en kan søges under navnet "Vesthimmerlands Museum - Kulturarv" og "Kulturarvstjenesten Vesthimmerland" i App Store.

Kan nu ses på såvel smartphone som android telefoner.

For at se de opdateringer, som løbende uploades til denne App, er det nødvendigt at vælge "Opdater ved start" under "Indstillinger" på iPad/iPhone.

God fornøjelse med museets App, der er blevet til som et projekt under KulturarvNord.

Åbningstider

1. maj - 31. august:
dagligt kl. 11-17
mandage lukket

1. september - 30. april:
dagligt kl. 13-17
mandage lukket

Lukket 24.-25. og 31. december
samt 1. januar

Øvrige besøg efter forudgående
aftale med museet

Kontortid:

mandag - torsdag: kl. 9.00 - 16.00
fredag. kl. 9.00 - 13.00

tlf.: 98 62 35 77

mail: mail@vmus.dk

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

www.kulturarvstjenesten.dk

Leder

Kulturarvstjeneste er en ”opfindelse” gjort på Vesthimmerlands Museum.

Det startede med campingvognen for efterhånden en del år siden og har nu manifesteret sig som en stærk del af aktiviteterne, der går i direkte aktiv dialog med museets brugere såvel inden for husets vægge som opsøgende rundt i hele kommunen. Kulturarvstjeneste formår på sin unikke facon at binde det folkelige og frivillige engagement sammen med det faglige miljø på Vesthimmerlands Museum.

Udpegelsen af Vesthimmerland som kulturarvskommune er endnu en blåstempling af Vesthimmerlands Museum og vil markere det blandt de mest progressive museer i landet.

Aars by er i konstant forandring. Centralt placeret i byen ligger Vesthimmerlands Museum sammen med de Kirkeby arkitektoniske brødre og søstre i Vesthimmerlands Musikhus og ved Vesthimmerlands Gymnasium.

Om museet har arkitekt Steen Høyer bl.a. skrevet ”Udgangspunktet er stedet og indholdet, derefter kommer rammen, tilpasningerne og æstetikken i nævnte rækkefølge. Heraf opstår arkitektur i ordets bedste forstand i en betydning, der nærmer sig Jørgens Utzons værk.” Det må vi være helt bevidste om, når der omrokes i bybilledet tæt på huse, hvis lige ikke findes andre steder.

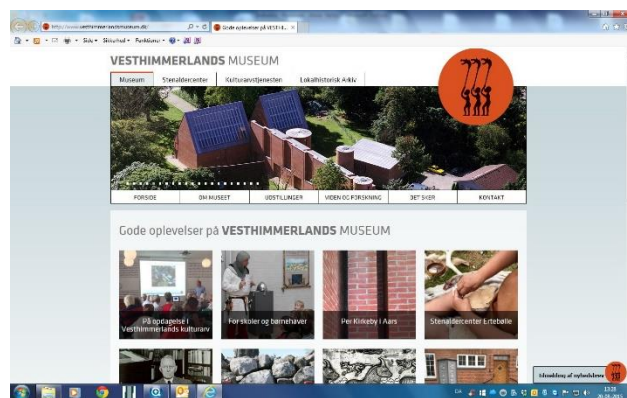
Året 2016 kommer til at boble med aktivitet og bare for at nævne nogle få, så af-

holdes der national Kulturarvskonference i januar. Juni måned bliver igen kulturarvsmåned, og i år skal vi fejre jubilæum for fundet af Gundestrupkedlen. Vi glæder os til det hele.

Hardy Jensen
Formand for Museumsforeningen

Har du været på museets nye flotte hjemmeside?

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

Her kan du læse om/se billeder af hele museets virke

*fra forskning til formidling
fra udgravning til udstilling
fra kulturarv til kunst
fra stenalder til samtid....*

Oplysninger om museets virke og arrangementer kan ses på:

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

og i museets elektroniske nyhedsbrev, som du kan tilmelde dig

an@vmus.dk,

hvis ikke du allerede får det.

Broders klumme

Tillykke Vesthimmerland!

Vores kommune er blevet udnævnt til kulturarvskommune. Det er Kulturstyrelsen og Realdania, der blandt 28 ansøgere har peget på Vesthimmerland til at føre denne fine hæderstitel i banneret frem til 2018. Med udnævnelsen til kulturarvskommune følger nye perspektiver for at videreføre Vesthimmerlands Museums succesfulde arbejde med afdækning og formidling af kulturarven i vores kommune.

Konkret har kulturarvskommuneprojektet til formål at arbejde med byudvikling i de fem byer: Hornum, Ranum, Gedsted, Løgstør og Aars. Opgaven er at tænke den lokale kulturarv med ind i udviklings- og planprocesser. Ikke kun på bygningsniveau, men også som lokalhistoriske oplysninger og fortællinger, der er med til at give lokalområderne et særpræg.

Interessen for lokalhistorie har været støt stigende i de seneste år, og jeg er overbevist om, at vi netop i vores kommune kan være i stand til i fællesskab at udvikle og formidle kulturarv på en måde, som større bysamfund ikke vil kunne præstere tilsvarende. Autenticitet, lokal forankring og samarbejde på tværs af institutioner og aktører er herved afgørende parametre.

Fælles mål må være overordnet at løfte Vesthimmerlands kulturelle attraktivitet.

Løftet kan dog ikke udføres af kulturarven alene, men kun sammen med billedkunst, teater, musik og de mange andre attraktive former for samvær og fællesskab, som er skabt på områderne idræt, naturformidling, undervisning m.m. Først når vi har forstået opgaven og løfter i flok, vil vi i Vesthimmerland kunne lægge os i overhalingsbanen i kommunernes kapløb om tilflyttere og turister.

Et vigtigt skridt på vejen til et fælles løft er kulturarvsmåned, som Kulturarvstjenesten Vesthimmerland søsatte i juni 2015. Successen skal nu gentages i 2016 med forhåbentlig endnu flere arrangører, arrangementer og deltagere.

Vesthimmerland har de gode fortællinger, og dem vil vi gerne dele med resten af verden!

Broder Berg
Museumsdirektør

HUSK kirkerundvisninger og andre arrangementer

Se museets hjemmeside!

Vesthimmerlands Museumsforening

Medlemskontingent:

Personligt: 100,00 kr.

Husstand: 150,00 kr.

Virksomhed: 400,00 kr.

Medlemmer, der benytter netbank eller girokort til indbetaling, kan - hvis de sender frankeret svarkuvert til kasseren - få tilsendt medlemskort.

Kontingent bedes indbetalt senest 1. marts.

Foreningens kontonummer er:

9217 – 0001544411

Girokonto: 73 81914443

Der kan også betales i receptionen på museet, hvor medlemskort udstedes.

Blad på mail

På grund af de stadig stigende portopriser, vil vi rigtig gerne sende vores blad på mail til så mange som overhovedet muligt.

Hvis du kan modtage på denne måde, vil vi gerne have din tilmelding til:

Sonja Marcussen:

Sonja.k.marcussen@gmail.com eller

Bente Høj Jensen: bhj@aars.dk

Bladet vil altid kunne hentes i receptionen på museet i åbningstiden.

Generalforsamling

Mandag den 29. februar kl. 19.00
i cafeen

Dagsorden:

1. Velkomst
2. Valg af dirigent
3. Formandens beretning
4. Regnskab
5. Indkomne forslag
6. Valg til bestyrelsen
7. Valg af suppleanter
8. Valg af revisorer og revisor-suppleant
9. Eventuelt

På valg er Jens Bøckhaus, Bente Høj, Gerfried Langer og Ulla Østerby.

Broder Berg og en af arkæologerne fortæller fra museets verden.

Museumsforeningen er vært ved et lettere traktement.

Af hensyn til traktement - tilmelding på tlf.: 98 62 35 77

eller på mail: mail@vmus.dk

senest fredag den 26. februar kl. 12.00

Kronhjort 2 En udgravning ved Ertebølle Sønderfjord

Allerede for et par år siden gjorde en turist et fund på stranden ved Ertebølle. Op af grus og sand stak et gevir, som påkaldte sig hans opmærksomhed. Sådan noget kan jo bruges til mange ting, så han tog en rask beslutning og trak så hårdt til i geviret, at det brækkede af kraniet. Måske ligger der et næsten helt hjorteskelet derude endnu. Siden rullede bølgerne over stedet og gav en lektion i, hvordan en strand hele tiden forandrer sig.

Geviret blev siden overgivet til Ove FINDERUP i Ertebølle, og nogen tid efter fortalte han på Stenaldercenter Ertebølle om sit fund. Stedets leder kom til at fortælle mig om historien og adskillige hævede øjenbryn senere forelå en c-14 datering på dyret: 2950 B.C. (f.v.t.), altså en hjort fra den yngre stenalder. I mellemtiden var fundstedet blevet helt omdannet, og der var absolut ingen spor af resten af dyret. Alle søgte forgæves, for det ville være både vigtigt og interessant at få hjorten udgravet.

En dag i begyndelsen af 2015 var museet i området i anledning af, at der skulle foretages opmålinger i forbindelse med en planlagt arkæologisk udgravning på Ertebølle Hoved. En strandvandrer henvendte sig til arkæologen og viste ham nogle knogler, hun havde fundet på sin tur på stranden. Og fundstedet kunne udpeges. Hurra! Hjorten var fundet.

Museets inspektør blev tilkaldt og nu begyndte de første forsigtige undersøgelser. Omhyggelig afsøgning med fingrene afslørede en gevirstang. Men så kunne det jo ikke være den eftersøgte hjort, men en ny.

En ansøgning til Kulturstyrelsen gav en mindre bevilling til undersøgelse af den nye kronhjort, og der blev indledt et samarbejde med både Zoologisk Museum og Nationalmuseets Naturvidenskabelige afdeling for at aftvinge fundet flest mulige oplysninger. I skrivende stund er der ikke kommet resultater af disse analyser. Det må afsløres en anden gang.

Udgravningsfeltets flotte beliggenhed

Men udgravningen gik i gang. Fundstedet lå lige i strandkanten, og heldigvis var tidspunktet valgt godt. August måned 2015 havde det bedste vejr, højeste temperaturer, laveste vandstand og svageste vinde for hele året, så undersøgelsen havde fremragende forhold.

Det viste sig, at den nye hjort lå under sandlag, et rullestenslag og indlejret i gytje (gytje er aflejringer afsat i roligt

relativt dybt vand, og det består af fin-delte partikler af organisk og uorganisk materiale, blade, siv, døde dyr, fisk osv.). Gytje kan lynhurtigt omdannes til mudder og splat, hvis man ikke er omhyggelig og forsigtig med at bevæge sig rundt. Hele tiden vide, hvor man har sine fødder og arme. Sørg for at have træplader til at gå og ligge på. I det hele taget besværligt – og altså meget som arkæologer drømmer om, at arkæologi skal være. Alt måtte udgraves med fingrene og med vand. Alle knogler og hele udgravningsfeltet skulle desuden konstant holdes vådt af hensyn til bevaringen. Udtørring er den værste fjende, bortset fra ubudne gæster, men dem var der heldigvis ingen af. Derimod mange velkomne og interesserede besøgende med stor spørgelyst.

Men udgravningen lod sig gøre. Det tog ca. 14 dage at få frilagt og optaget knogler og gevir af dyret, samt udtage de nødvendige naturvidenskabelige prøver. Der var også god hjælp af flere af museets medarbejdere og af stenaldercentrets leder.

Kronhjort 2. Kæbepartiet under udgravning

Kronhjort 2 er endnu ikke dateret, men det må været temmelig gammelt, og der vil blive foretaget c-14 dateringer af det. Indlejringen i gytje tyder på høj ælde for

det er længe siden, at der har kunnet dannes gytje der. Landet er hævet og det fortsætter, men med aftagende hastighed. Mærkeligt er det, at der med blot et par hundrede meters indbyrdes afstand er gjort fund af kronhjørte. Der er ikke konstateret skudskader på dyret, og det er heller ikke slagtet og parteret. Det er Kronhjort 1 måske heller ikke. I stenalderen ville man helt sikkert have taget gevirene, for de er anvendelige til mange formål.

Bemærkelsesværdigt er, at der blot 200 m fra Kronhjort 2 og lidt længere fra Kronhjort 1- i den sydligste ende af Ertebølleknuden, ligger - som det ældste, en boplads fra ældre Ertebøllekultur (ca. 5500-5000 f.v.t.), som det yngste - jagt- og fiskepladser fra den yngre stenalder (4000-1800 f.v.t.). Kronhjort 1 vil knytte sig til de yngre kulturer, og det bliver spændende at finde ud af, til hvilken periode Kronhjort 2 knytter sig.

Det er kommet som en dejlig overraskelse, at bevaringsforholdene for tak og knogler er så gode, som tilfældet er i gytjen på det marine forland i Ertebølle. Vi kan håbe på, at vi dels genfinder Kronhjort 1 og får den undersøgt, dels at vi fremover støder på flere dyr og måske mennesker fra for meget længe siden - og får lejlighed til at studere dem.

Bjarne Henning Nielsen
Museumsinspektør

Nyt fra museums- undervisningen

2015 blev på mange måder et skelsættende år, da det først og fremmest blev året, hvor der blev fundet en afklaring på museumsundervisningens videre skæbne. Lykkeligvis endte det med et kommunalt tilsagn om støtte til museernes skoletjenester på Vesthimmerlands Museum og Limfjordsmuseet... i hvert fald for de næste fire år.

Det er vi, på Vesthimmerlands Museum, selvsagt glade for og dermed får vi en enestående mulighed for at kunne planlægge med en lidt længere tidshorisont.

Samarbejde

Det forgangne år blev et år, der stod i samarbejdets ånd. Skoletjenesten er placeret på museet i Aars, men har også sit virke på Stenaldercentret i Ertebølle, samt lejlighedsvis på Herregården Hessel.

Museumsunderviser Kim Callesen er i denne undervisningssituation den strenge huslærer Hr. Andreas Christoffersen på Herregården Hessel, der efter undervisningen følger elevernes arbejde, her den halvårslige tøjvask

Samarbejdet går også uden for Vesthimmerlands Kommune på følgende områder

- VMÅ (Vesthimmerlands Museum, Aars) er projektstyrende museum i projektet: "Museumsundervisning for børn med særlige behov", der er et landsdækkende projekt, med deltagelse af seks andre museer, der søger at udvikle undervisningsforløb for børn, især fra specialskolerne.
- Samarbejde med Center For Undervisningsmidler (CFU – de tidligere Amtscentraler) om opbygning af såkaldte "Kronologikasser", der indeholder diverse historiske artefakter, som skolerne via CFU kan låne hjem.
- Vi samarbejder med Folkekirkens Skoletjeneste i Viborg om undervisningsforløb, der hedder "Skabelse og undergang".
- "Nye veje" er et nystartet projekt, hvor der skal udvikles nye former og forløb. Projektet er styret af Nationalmuseet og VMÅ deltager sammen med fem andre museer.
- Samarbejde med Nationalt Netværk af Skoletjenester, der har hyret museumsunderviser Kim Callesen til at holde oplæg om "museumsundervisning for børn med særlige behov".
- I august kom så det længe ventede udvekslingsbesøg på Museu da Republica i Rio de Janeiro, der havde

fokus på "Museumsundervisning i Rio? Hvem, hvad og hvordan?"

Besøget gav ikke kun et indblik i brasiliansk museumsundervisning og -væsen generelt, men også inspiration og ideer til undervisningen i Danmark. Ikke mindst set i lyset af, at nok ligger Brasilien langt væk, men ligheden i formidlingen og visionerne er ganske tæt på.

Museu da Republica.

Baron Fiburgos bolig med tilhørende park, blev residens for de brasilianske præsidenter fra 1889 frem til 1960, hvor den daværende Præsident Getulio Vargas begik selvmord i soveværelset.

I dag er det Den Brasilianske Forbundsrepublikks Museum.

Paladset er åbent for publikum.

Derudover er der arkiv, bibliotek, magasin og egen bevaringsafdeling med laboratorier

Brasilianske fodboldnisser på besøg

Præsident Vargas' pyjamas, som han havde på, da han begik selvmord, ligger i kassen på billedet herunder

Året i tal

I tabellen herunder ses udviklingen i VMÅ's skoletjeneste gennem de sidste fire år. Det skal bemærkes, at besøgstallet for 2015 blev en smule dårligere end for 2014, men det skal ses i det lys, at Kim Callesen var optaget af andre opgaver i tre uger af højsæsonen i august, og det kan tydeligt ses i besøgstallet.

År	Samlet antal	Antal børn	Antal voksne	Gys og gru	Forløb på VMÅ + Ertebølle	Forløb på skoler	Forløb i alt	Forløb for børn med særlige behov
2011*	1281	915	176	190	42	4	46	2
2012	4233	3461	460	312	116	32	148	26
2013**	4949	3465	1294	190	142	45	187	36
2014	5803	3826	1977	0	186 VMÅ 82 SE 94 (30) HH 10 (7)	45	231	38
2015	5059	3552 + Henv. 360	1507	0	177 VMÅ 73 SE 96 (39) HH 8 (7)	51	228	38
I alt	21325	15219	6106	692	663	177	840	140

På baggrund af besøgstillene kan det konkluderes:

Ved det nuværende aktivitetsniveau og bemanning ligger besøgstallet på ca. 5-6000 i ca. 220-240 undervisningsforløb, hvoraf de 38 årligt er for børn med ”særlige behov”.

Fremtiden?

Vesthimmerlands Museums skoletjeneste arbejder ufortrødent videre med at udvikle undervisningsforløb med udgangspunkt i den lokale kulturarv som supplement til den undervisning, der sker på kommunens skoler. At flytte

undervisningen ud fra det traditionelle klasserum betegnes som ”udeskole”.

Forskning i udeskole viser bl.a.

- ”Børn, der lærer i kontekst bevæger sig ofte mere end børn i traditionelle institutionsmiljøer”
- Ved alsidige vidensformer påvirkes mange forskellige dele af hjernen, og der dannes flere komplekse neurale forbindelser (neuropædagogik)

- Episodisk hukommelse – narrativ
  - Procedural hukommelse – kropslig
  - Semantisk hukommelse – sproglig og faktuel
- Forskningen tyder på, at der er særlige potentialer i udeskole med henblik på elevers faglige læreprocesser, når disse er baseret på sanselige, konkrete og æstetiske processer båret af elevernes engagement og nysgerrighed...
  - Endelig viser enkelte studier, at børn bidrager mere aktivt i sproglige processer ved læreprocesser i det fri, samt at sprogbrug i disse sammenhænge er mere fabulerende og undersøgende.
  - ... undervisning i naturen eller på kulturinstitutioner i vekselvirkning med undervisning i klasserummet skaber særlige muligheder for elevernes læring.

Således er der god grund til at museumsundervisningen byder ind med undervisningsforløb til den faglige og understøttende undervisning.

I 2016 vil museumsundervisningen byde ind med nye forløb for de yngste gæster, samt for overbygningseleverne i grundskolen samt på ungdomsuddannelserne.

For de ældste elever drejer det sig om et forløb, der bærer titlen ” På sporet af andelsbevægelsen”, der er et slags orienteringsløb i Aars, hvor eleverne skal lokalisere og registrere bygninger og personligheder fra den lokale ”andelsbevægelse” ved hjælp af mobiltelefoner og kildearbejde.

I al beskedenhed er det lykkedes at skabe et bæredygtigt fundament for en lokal forankret skoletjeneste, der er i løbende udvikling og udvikler nye tiltag i samarbejde med andre skoletjenester regionalt, nationalt og internationalt.

Kim Callesen
Museumsunderviser

Frivillige til museumsundervisningen søges!

Interesserer du dig for historie, og har du tid og lyst til at dele denne interesse med andre? Så kan det måske være en ide at blive frivillig i museumsundervisningen. Vi søger i første omgang frivillige til to arrangementer:

"Gys og gru" torsdag i skolernes efterårsferie 2016

Vi vil rigtig gerne have frivillige, der har tid og lyst til at få "Gys og gru" på arrangementskalenderen igen. Som frivillig kan du bidrage med en eller flere ting f.eks.

- Praktisk forberedelse, pyntning i udstilling, kagebagning, stå i café i forløbet

- Sminkning af aktører

- Være aktør i "Gys og gru". Det er en rigtig sjov opgave, hvis man har den mindste smule legebarn eller skuespiller "i maven".

Tidsforbrug: ca. fire timer til pyntning, og er man aktør, skal man regne med fire timer torsdag aften i efterårsferien - i et mørkelagt museum.

Nissekøkken

"Nissejagt 2016"

Vi vil rigtig gerne have flere frivillige, der har tid og lyst til at hjælpe med "Nissejagt" 2016. Som frivillig kan du bidrage med en eller flere arbejdsopgaver f.eks.

- Samle eller fremstille "Nisse-effekter"

- Bygge tableau op... vi vil gerne have samlet sammen til "Kirkenissen", "De himmerlandske Hedenisser" eller "Klitnissen"

- Hjælpe med opbygningen af "Nissejagt". Tidsforbrug ca. fem timer den 21. november 2016

- Være aktør i nissejagt. Ved tilmelding til denne gruppe, bliver man "føl" hos en af de erfarne "nissejægere" indtil man selv føler sig klar til at prøve på "egen hånd". I første omgang er det hjælpere til mandage og fredage, vi søger

- Hjælp til nedtagning af "Nissejagt"

Tidsforbrug: Man skal forvente et forberedende og koordinerende møde af ca. to timers varighed sidst i september. Pyntning ca. fem timer. Museet giver rundstykker og kaffe.

Melder man sig som "Nissejæger", aftaler vi i fællesskab, hvad man ønsker at deltage i og evt. hvor mange dage.

Henvendelse til:

Museumsunderviser Kim Callesen.

Mail: undervisning@vmus.dk

Mobilnr. 27 85 11 87

Lokalhistorisk Arkiv Hornum

*Stationsbygningen i Hornum med
Lokalhistorisk Arkiv og Jernbanemuseum*

Jernbanegade 3, Hornum
hornum.lokal@gmail.com

Lokalhistorisk Arkiv i Hornum er oprettet af Lokalhistorisk Forening for Hornum og Omegn.

Foreningen blev stiftet i 1999 og samtidig begyndte indsamlingen til arkivet. Arkivet har haft en omskiftelig tilværelse. Det startede i det tidligere postkontor på den nedlagte station. Men på et tidspunkt ønskede Jernbanemuseet at overtage lokalet, og vi måtte flytte til Værestedet, der ligger i den gamle skolebygning. Her fik vi heller ikke lov til at være, da der var andre brugere af huset, der skulle ind.

Vi flyttede igen og nu tilbage til loftet i den gamle stationsbygning. Her fik vi indrettet loftet til udstilling og opbevaring af det indkomne materiale. På et tidspunkt kom Jernbanemuseets bestyrelse med et ønske om at bytte lokaler.

De ville gerne op på loftet, og vi syntes ideen var god, selv om det gav os en masse arbejde. Adgangen til loftet er ad en stejl trappe. Det ville være dejligt for vores brugere, at de kunne få en nemmere adgang til arkivet. Vi flyttede derfor tilbage til startstedet i det tidligere postkontor.

Her har vi indrettet os med masser af reolplads og udstillingsmuligheder. Vi holder meget af vores nuværende lokale og håber på, at vi kan få lov til at blive her. Stationsbygningen tilhører kommunen, og den har været på listen til nedrivning. Vi håber og tror på, at det ikke vil ske. Stationsbygningen og det tilhørende pakhus har stor betydning for Hornum. Her startede byen med ankomsten af jernbanen. Banen er nedlagt, men stationen skulle gerne bestå.

Vi indsamler materialer, der omhandler lokalsamfundene i det gamle Ulstrup Sogn, Gundestrup Sogn og Gatten. Vi benytter programmet Arkibas5 til registrering af det indkomne materiale. Det foregår på Internettet, og alle kan søge efter oplysninger på www.arkiv.dk.

Vi får en del henvendelser om personer og steder og hjælper så godt, vi kan. Vi er et ungt arkiv, derfor mangler vi tit materialer om personer og steder tilbage i tiden. Vi tager meget gerne mod arkivalier og billeder fra vores område. Jo mere, jo bedre viden om vores sted. Vi har hvert år en udstilling på Hornum julemarked. Her udleverer vi arkivernes årsskrift og får mulighed for at snakke med folk om ”de gode gamle dage”. Vi modtager også oplysninger om billeder, vi ikke selv har kunnet

sætte navne på. Det sætter vi stor pris på.

Arkivet har åbent den første mandag i måneden kl. 15.30 – 17.00, men åbner

gerne på andre tidspunkter, hvis man henvender sig til os.

Arkivbestyrer Elin Mathiesen
tlf. 23 43 73 16

Støtteforeningen for
STENALDERCENTER ERTEBØLLE

Sæson 2015

Stenaldercentrets sæsonåbning 2015, som samtidig markerede starten på kultur-

arvsmåned, blev, som tidligere nævnt, skudt i gang med et brag lørdag den 30.maj. Verdens første og største stammebåds-regatta fandt sted på Ertebølle Sønderfjord.

Tørre tal pr. december 2015

Støtteforeningens medlemstal stiger fortsat og er nu oppe på det største antal i foreningens historie – 218 medlemmer.

f Facebook-gruppens medlemstal er vokset til 177 medlemmer, og der er til stadighed livlig aktivitet i gruppen.

Antal besøgende gæster i centret går stadig i den rigtige retning og overstiger forrige to års besøgstal.

Årets gang

Det har kunnet mærkes, at Stenaldercentret nu har en permanent leder.

Arkæolog og centerleder Louise Villadsens daglige gang på centret har sat skub i aktiviteterne og ikke mindst skub i processen for at opfylde visionerne for centrets fremtid.

Dette har også gjort, at støtteforeningens forholdsvis få aktive ”soldater” har kunnet slappe lidt mere af i den forgangne sæson.

Sidst på sæsonen kunne støtteforeningen ”overrække” en fin gammel traktor med frontskovl og bagtip til centerleder Louise Villadsen. Traktoren var et stort ønske til brug ved bl.a. planering af terræn, flytning af jord og samling af træaffald, og den gør centret uafhængig af hjælp og reducerer omkostninger udefra.

”Familie-samarbejde”

Sammen med Museumsforeningen og Støtteforeningen for Johannes V. Jensen Museet arrangerede vi den 26. september en fælles bustur til ”Kongernes Jelling”.

Turen var en stor succes med ”en fyldt bus” længe før tilmeldingsfristens udløb. Vi forventer at gentage succes’en.

Lokalt samarbejde

Støtteforeningen har fortsat en stor og nødvendig interesse i at udbygge den lokale platform til gavn for sommerhusejere, turister, Ertebølle by og for Stenaldercentret.

For sæson 2016 er der allerede lagt planer for yderligere samarbejde gennem ”Ertebølle Samvirke”.

Byggeaktiviteter i 2016

Stenaldercenter Ertebølle fik en dejlig julegave.

Støtteforeningen for Stenaldercenter Ertebølle har skaffet en donation fra et medlem, Justsen Energiteknik A/S, Brabrand, til opførelsen af en stenalderhytte på centrets udearealer.

Hyttens udformning baseres blandt andet på arkæologiske fund gjort ved Ertebølle køkkenmødding i 1980’erne.

Projektet udføres som et publikums-/gæsteprojekt, og publikum inviteres

derfor til at deltage i indsamling af byggematerialer og opbygning af hytten. Startskuddet går den 1. maj på Skovens dag, hvor interesserede kan komme med på tur i Uhrehøj Plantage, høre om stenalderens brug af skoven og prøve at fælde et træ med flintøkse.

Vinter-arrangementer - 2016

Sammen med centerleder Louise Vil-ladsen er der lagt planer for følgende arrangementer på centret straks i det nye år (kan også følges på <http://www.stenaldercenter.dk>):

- **6. februar** kl.10 – 16
Tekstil-kursus (skindtøj, nålebinding, filtning m.v.)
- **22. marts** kl. 19:30 – 21.30
Museumsunderviser Kim Callesen fortæller om og viser fotos fra sin tur til Brasilien.
- **7. april** kl. 19:30 – 22
”Flinten på bordet”. Her kan du få dine egne flintfund ”vurderet” af arkæologer.
- **9. april** kl. 14 – 16
Ordinær generalforsamling og visning af BBC filmen.
- **26. april** kl. 19:30 – 22
Kaffe-/foredragsaften om de seneste fund ved Ertebølle Sønderfjord v/arkæolog Martin Sejr Nielsen.
- **1. maj**
”Skovens dag” – her fælder vi træ som start på vort ”Stenalder-hytteprojekt” – se ovenfor.

Per Frederiksen

Formand for Støtteforeningen

(stiftet 20.03.2012)

Bestyrelsen

Elin Jakobsen (formand) 22998268

E: jakobsen.elin@gmail.com

Bodil Klitgaard (næstformand)

E: bodil461@hotmail.com

Lis Thomsen (kasserer)

E: aage.lis.thomsen@gmail.com

Peter Olsen (sekretær)

E: peter.olsen@skolekom.dk

Lillian Frimor

E: loghjfrimor@live.dk

Peter Ginnerup (suppleant)

E: peterg@dlgmail.dk

Mødet om godsarkiver v. Peter Olsen

Tirsdag den 2. februar kl. 19.00

Uægte børn og faderskabsager

Vesthimmerlands Museum i Aars
(lille sal)

Foredrag ved Arkivar, forsker, ph.d.

Asbjørn Romvig Thomsen, Rigsarkivet, Viborg.

Med udgangspunkt i tre sogne i Salling i perioden 1750-1850 vil Asbjørn give sit bud på, hvilke sociale konsekvenser det kunne have for såvel børnene som forældrene, når der blev avlet uden for ægteskab.

Onsdag den 10. februar kl. 19.00

Medlemsmøde

Løgstør Gl. Skole, Østergade 5 (indgang i gården).

Vi starter fælles, og efter kaffen deler vi os i grupper efter behov. Få hjælp til diverse søgninger efter anerne på nettet, gotisk skrift eller tydning af egne fund samt eventuelle Daisy-bestillinger til arkivet i Viborg.

Lørdag den 5. marts kl. 9.00

Tur til arkivet i Viborg

Samkørsel forsøges så vidt muligt arrangeret. Oplys derfor ved tilmelding om du er selvkørende og hvor mange du har plads til i bilen, eller om du har brug for kørelejlighed. Husk kaffe og brød til formiddagspause og frokost.

Onsdag den 9. marts kl. 19.00

Generalforsamling

Løgstør Gl. Skole, Østergade 5 (i gården).

Generalforsamling ifølge vedtægterne. Efter generalforsamlingen er vi vært ved en kop kaffe, og herefter vil Niels Vestergaard Larsen fortælle om fødsel og dåb i gamle dage.

Torsdag den 7. april kl. 9.00

Tur til arkivet i Viborg

Samkørsel forsøges så vidt muligt arrangeret. Oplys derfor ved tilmelding om du er selvkørende og hvor mange du har plads til i bilen, eller om du har brug for kørelejlighed. Husk kaffe og brød til formiddagspause og frokost.

Dyb koncentration hos alle

Tirsdag den 19. april kl. 19.00

Skøde- og pantevæsen

Vesthimmerlands Museum i Aars (lille Sal)

Foredrag ved fuldmægtig Carsten E. Thiede, Rigsarkivet Viborg. Når anetavlens navne og årstal er på plads, er ejendoms historie et godt sted at fortsætte slægtsforskningen på arkiverne. Her får man at vide, hvor og hvordan folk boede og i tilgift oplysninger om f.eks. aftægtsfolk.

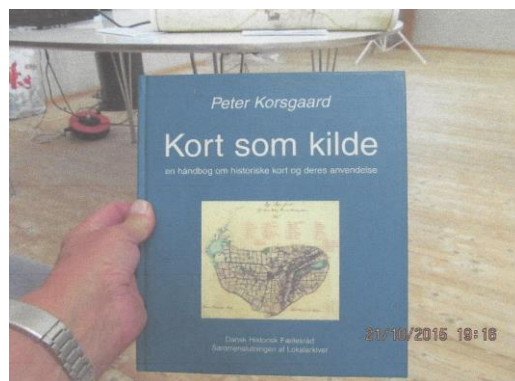
Onsdag den 11. maj kl. 19.00

Medlemsmøde

Farsø Skole, oppe på 1. sal, indgang fra

C. R. Brixvej.

Vi starter fælles, og efter kaffen deler vi os i grupper efter behov. Få hjælp til diverse søgninger efter anerne på nettet, gotisk skrift eller tydning af egne fund samt eventuelle Daisy-bestillinger til arkivet i Viborg.

Fra foredraget om kort i november måned

HUSK HUSK HUSK HUSK:

tilmelding til foredrag og ture til Landsarkivet, senest dagen før kl. 12 til en af følgende:

Bodil Klitgaard, Farsø, tlf. 6126 1465

E: bodil461@hotmail.com

Elin Jacobsen, Løgstør, tlf. 2299 8268

E: jakobsen.elin@gmail.com

Lis Thomsen, Aars, tlf. 5196 2292

E: aage.lis.thomsen@gmail.com

Lillian Frimor, Hornum, tlf. 98661103

E: loghjfrimor@live.dk

Husk kaffe/te og brød til arrangementerne!

Vi samarbejder desuden med Ældre Sagen i Aars og Løgstør ang. caféarrangementer.

Se aktivitetskalenderen for Ældre Sagen og følg vores hjemmeside.

Kontingent: 200 kr. pr husstand

Hjemmeside:

www.vesthimmerlandslaegt.dk

Udstilling på Vesthimmerlands Kunstmuseum

5. februar – 25. april 2016

udstiller maler og grafiker Finn Nauer Petersen i store sal + mellemgang.

Finn Nauer Petersen har til stadighed arbejdet med en procesorienteret kunst, hvor der er en fin overensstemmelse mellem praksis og hans dybe fascination af vækst, både konkret og set som en poetisk metafor. Men hans store installationers midlertidige karakter medvirker også til at understrege det forhold, at kunstudøvelsen ikke adskiller sig fra livets øvrige foreteelser.

Ting opstår og ting forgår.

29. april – september 2016

udstiller maler, tegner og grafiker Erik A. Frandsen i begge sale + mellemgang.

Erik A. Frandsen arbejder fortløbende med en række forskellige medier; fra maleri og fotografi til mosaik, neon, stål og scagliola.

Et centralt aspekt ved Frandsens værker er brugen af et medie overført til et andet. Gennem overførslen af motiver til de forskellige medier opstår der værker af vidt forskellig karakter.

Grundlaget for motiverne i hans værker er ofte øjeblikbilleder såsom fotografier af tilfældige situationer, familieportrætter eller stilleben i kunstnerens atelier eller private hjem.

Et af de motiver Frandsen ofte vender tilbage til er blomsterkompositioner, som netop kan ses i malerier, mosaikker, scagliola og store rustfri stålværker med indgraverede blomster.

Museet og Museumsforeningens forårsprogram

Bag facaden

Kom og se de nyeste genstande på Vesthimmerlands Museum

Onsdag den 10. februar kl. 19.00

Tøj fra 1950'erne, lerkar i sortbrændt keramik fra ældre romersk jernalder, kassebøger fra det gamle Hjortkjær. Oldtid, nyere tid – de færreste ved, hvor mange genstande, der i årets løb tilgår Vesthimmerlands Museum.

Lerkar fra udgravning ved omfartsvejen

Derfor vil der denne aften være fremvisning af de nye genstande med blandt andet fokus på udgravningerne i forbindelse med omfartsvejen ved Aars samt en mindre undersøgelse i Ertebølle. På nyere tids området er samlingen blevet suppleret med ting så forskellige som hjemmesyet tøj fra 1940'erne og 1950'erne, redskaber fra lampeskærsmageren i Ranum og tækemanden i Hornum til en kopi af Gundstrupkarret i støbejern. Kom med til

en spændende aften, hvor museet åbner dørene til magasinerne.

Arrangementet er gratis, men tilmelding er nødvendig senest mandag den 8. februar på telefon: 9862 3577 eller mail: an@vmus.dk

Klædedragtens Historie med vægt på middelalderen

Mandag den 15. februar kl. 17-20

Kirkesalen på Vitskøl Kloster

Foredrag ved Anette Herbst

Foreningen Den Levende Middelalder arrangerer sammen med Vesthimmerlands Museumsforening et foredrag ved cand. pæd. Anette Herbst fra firmaet Historicum, se www.Historicum.eu

Anette, der er en levende og underholdende fortæller, beretter om den udvikling, klædedragten har gennemgået i århundredernes løb, synliggjort af medbragte dragter.

Foredraget vil efter ca. en time blive afbrudt af en pause, hvor Vitskøl Klosters kantine har arrangeret et lækkert ostebord for os. Derefter fortsætter Anette foredraget endnu en time, og aftenen afsluttes med ca. en times spørgsmål og mulighed for at se på og evt. købe nogle af Historicums medbragte stoffer og tilbehør.

Behovet for et sådant foredrag opstod i efteråret, hvor mange nye medlemmer af Den Levende Middelalder gav udtryk for et ønske om at sy en dragt. I museumsforeningen har man i bestyrelsen givet udtryk for et ønske om at lave et dragtlaug. Det var derfor oplagt at

lave et fælles oplæg for de to foreninger.

Foredraget vil give megen historisk viden om dragter til alle, og kan også ses som et oplæg for dem, der senere ønsker at sy dragter.

Pris: 40 kr.

for medlemmer af de to foreninger

60 kr. for ikke medlemmer

75 kr. for ostebord med kaffe

På grund af traktementet er det nødvendigt at tilmelde sig senest mandag den 8. februar til Dorte Glasius på mail: christian@glasius.dk eller mobil: 21225237.

Betalingen sker på dagen.

Værksteds-/håndarbejdslaug

Som omtalt i sidste nummer af bladet, er vi nogle, der har overvejet, om vi kunne lave et håndarbejds-/dragtlaug.

Hvis nogle kunne have lyst til at være med til at sy dragter fra forskellige tidsaldre til museums-undervisningen, kunne det måske begynde med denne aften (15. februar), hvor vi kan blive klogere på modeller, teknikker mv. Har du ikke mulighed for at deltage, er det ikke nogen hindring for at komme med i laug.

Alle kan deltage/bidrage.

Meld ind hvis du har lyst til at være med!

Kontakt og hør mere hos:

Birthe Gindrup Sørensen

tlf.: 98 65 60 78 eller 23 31 24 71

Sonja Marcussen

tlf.: 29 67 63 2

mail: sonja.k.marcussen@gmail.com

Generalforsamling

Mandag den 29. februar kl. 19.00

Se andetsteds i bladet og på museets hjemmeside.

Billedaften på

Vesthimmerlands Museum

Tirsdag den 1. marts kl. 19.00

Lokalhistorisk Arkiv, Aars, har gennem mange år arbejdet med at indsamle og registrere gamle billeder fra Aars og omegn. Det er der kommet en meget fin samling ud af, som indeholder både bybilleder fra den travle stationsby Aars, og billeder fra livet på landet i 1900-tallet.

Arkivets medarbejdere har været på jagt i gemmerne og udvalgt en række spændende billeder, der vil blive præsenteret. Derudover har arkivet desværre flere billeder uden oplysninger tilknyttet. Måske der er nogle lokale, som kan hjælpe med at genkende steder og personer? På den måde får billederne liv og kan være med til at fortælle nye og interessante historier.

Arrangementet er gratis, men tilmelding er nødvendig senest den 29. februar på telefon: 9862 3577 eller mail: an@vmus.dk

Det lokale museum

Tirsdag den 29. marts kl. 19.00

Foredrag ved Jens Bertelsen, der var arkitekten i samarbejdet med billedkunstneren Per Kirkeby om Museumscenter Aars. Der fortælles om tilblivelsen og om det at tilføje huse i samfund

som Aars.

Hvilken betydning kan det have?

Jens Bertelsen udtaler:

Vi kaldte altid museumscenter Aars for "Det lokale museum" – mens vi planlagde og projekterede huset, Per Kirkeby og jeg.

Det lokale var vigtigt, især den lokale stolthed ved at få et hus, der kun ligger i Aars, og et hus der ikke kunne ligge andre steder, fordi det var tegnet til at løse de landskabelige forhold lige dér, hvor det skulle ligge og få de eksisterende bygninger og det nye til at udgøre en ny helhed.

Vi havde Lübeck som forbillede. Her blev Rådhuset bygget i 1300-tallet i gotisk stil og af røde mursten. Især en høj mur med to runde huller i opfattede vi som sindbilledet på vores hus i Aars: det lokale og det der kun hører til ét sted. Muren med hullerne er ikke hovedattraktionen på torvet og i rådhuset, men den har en særlig betydning.

Når noget hører til et sted, er bygget af lokale håndværkere og har sine primære brugere lokalt, og – som her i Aars – udstiller danefæ, fundet i nærheden, så var vi sikre på, at huset ikke bare ville udløse en lokal stolthed, men også en stolt beskedenhed. Huset skal måle sig med den lange historie, som Gundestrup-karret repræsenterer. Det indgyder en stolt beskedenhed.

Sådan tænkte vi.

Pris: Medlemmer 50,- kr.

Ikke medlemmer 70,- kr.

Torsdag den 28. april kl. 18

inviterer Vesthimmerlands Museum og museumsforening alle interesserede til åben udgravning.

Endnu vides ikke præcist, hvor turen går hen, men mon ikke der bliver tale om en lokalitet på tracéet for den nye omfartsvej syd om Aars.

Yderligere detaljer vedrørende arrangementet meldes ud i løbet af foråret.

Dog står allerede nu fast at deltagelse vil være gratis.

Der kan købes:

kaffe/te og kage til 20,- kr.

Kulturarvsbussens

årlige rundtur

**Lørdag den 11. juni
med start kl. 09.00**

fra Rådhusets parkeringsplads, Aars. Vi forventer at være tilbage i Aars ca. kl. 17.00

Besætning: Broder Berg og Simon Kjær Nielsen

Kan I da stadig finde på noget at vise og fortælle os, kan nogen måske spørge! – Det lover vi!

For sjette gang drager vi rundt i det vesthimmerlandske landskab med kulturarvsbussen og besøger aktuelle udgravninger og genopdagede perler i vores kulturlandskab. Og dertil kommer naturligvis også en del historier undervejs. Som vanligt har Kulturarvsbussen ingen fast rute og stoppesteder og dog: et kirkebesøg skal der være, og i år sætter vi på at besøge en af kommunens største kirker. Så kan man jo gætte lidt på, hvilken det bliver.

Ved Lovns sø sidste år

Traditionen tro løftes sløret for nogle af besøgs punkterne i lokalaviserne og på hjemmesiden kort inden afgang; men vi gemmer også et par overraskelser. Det er dog fastlagt, at vi indtager frokosten undervejs - og helt sikkert et sted med udsigt og godt vejr.

Der vil være steder, vi nærmer os til føds; men turen planlægges således, at man kan være med, selvom man ikke er så rask til bens.

Prisen er 210 kr. for medlemmer og 260 kr. for ikke medlemmer. Vi sørger gerne for frokost til en sum af 50 kr., hvis man ikke har lyst at stå tidligt op lørdag for at smøre en madpakke.

Husk at købe billet på forhånd. Der er tradition for en udsolgt afgang.

Der kan købes billetter til såvel bustur som frokost på:

www.himmerlandsbilletten.dk,

på bibliotekerne eller

på Vesthimmerlands Museum.

Efterårsudflugt 2016

Efter en vellykket og udsolgt udflugt til Jelling den 26. september har Vesthimmerlands Museumsforening i samarbejde med de to Støtteforeninger for henholdsvis Stenaldercenter Ertebølle og Johannes V. Jensens Museum besluttet at arrangere endnu en udflugt. Denne gang har vi valgt at sætte focus på Thy, hvor vi vil besøge Bunkermuseet ved Hanstholm samt Nationalpark Thy. De nærmere detaljer vil blive planlagt i vinterens løb og offentliggjort i vort næste nyhedsbrev.

Hanstholmfæstningen med kanonstillingen

Udflugten vil finde sted lørdag den 1. oktober 2016.

Vort håb er, at rigtig mange i lighed med sidste år vil tilmelde sig denne spændende udflugt.

Dorte Glasius

FIRMAMEDLEMSKAB

Vi er meget glade for, at en række lokale virksomheder støtter museumsforeningen med et firmamedlemskab, som giver firmaet mulighed for en gratis rundvisning på museet for deres medarbejdere.

Det muliggør også udgivelsen af dette medlemsblad uden annoncer.

Derfor opfordrer vi til at støtte følgende virksomheder:

AARS AVIS,
Himmerlandsgade 150, Aars

AARS FARVEHANDEL ApS,
Himmerlandsgade 88, Aars

**ADVOKATFIRMAET
BINDSLEV & KJELDTSEN Aps,**
Kirkegade 1, Aars

ARKITEKTFIRMAET,
Oustrupvej 28, Aars

DATHOPRINT ApS v/Kasper Dahl,
Industrivej 93, Aars

EXPERT v/Jesper Nielsen,
Himmerlandsgade 57, Aars

HINRICHSEN ApS.
GULD - SØLV - URE - OPTIK,
Himmerlandsgade 58, Aars

JUTLANDER BANK,
Markedsvej 5-7, Aars

NCO BYG A/S,
Vestvej 5, Aars

SPAR NORD,
Himmerlandsgade 70, Aars

STUBBERUP A/S,
Industrivej 91, Aars

TURBOVEX A/S,
Industrivej 45, Aars

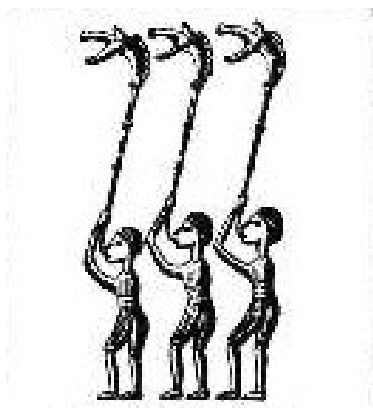
En støtteforening for Vesthimmerlands Museum. Den yder årlige tilskud til museets drift. Foreningen arrangerer foredrag og ekskursioner mv. om egnens historie fra oldtid til nutid.

Medlemskabet giver gratis adgang til alle museets udstillinger - også kunstudstillinger - og rabat ved deltagelse i arrangementer.

Medlemmerne holdes orienteret gennem dette medlemsblad, der udkommer to gange om året.

Og ikke mindst – medlemmerne får årbøgerne fra Vesthimmerlands Museum og Lokalthistorisk Forening gratis, hvis man selv henter dem. på museet.

Henvendelse om medlemskab til kassereren, formanden eller i receptionen på museet.

Bestyrelsen

Formand:

Hardy Jensen

hardyjensen@email.dk

Næstformand:

Egon Jensen

jensen.hornum@gmail.com

Kasserer:

Bente Høj Jensen

bhj@aars.dk

Sekretær og suppleant:

Susanne Appel

susappel0@gmail.com

Redaktør:

Sonja Marcussen

sonja.k.marcussen@gmail.com

Bestyrelsesmedlemmer:

Ulla Østerbye

ulla.oesterbye@gmail.com

Jens Bøckhaus

jensboeckhaus@gmail.com

Gerfried Langer

gerfried.langer@gmail.com

Suppleant:

Dorte Glasius

christian@glasius.dk

VESTHIMMERLANDS MUSEUMSFORENING